

20.10.2022

Ympäristöministeriö
Lausuntopalvelu.fi

Viite: lausuntopyyntönnö VN/23836/2022

EHDOTUS VALTIONEUVOSTON ASETUKSEKSI ASUINRAKENNUSTEN ENERGIA-AVUSTUKSISTA VUONNA 2023

Ympäristöministeriön pyydettyä Lämmitysenergiayhdistys ry:n lausuntoa otsikossa mainitusta ehdotuksesta esitämme lausuntonamme seuraavaa.

Energiatehokkuuden parantamiseen asuinrakennuksissa tähtäävien korjaushankkeiden tukeminen on kannatettavaa silloin, kun näillä toimilla aidosti voidaan saavuttaa rakennusten energiankulutukseen merkittävästi vaikuttavia tuloksia. Asetusehdotus on kannatettava ja vaikuttaisi ehdotetussa muodossa myös teknologianeutraalilta, koska itse asetuksessa ei mitään vaikuttavia keinoja tai tekniikoita ole suljettu pois keinovalikoimasta.

Ehdotuksen mukaan kaikkia keinoja ja tekniikoita voisi käyttää, kunhan parannus pystyttäisiin osoittamaan energiatodistuksella. Ehdotuksen perustelujen mukaan avustuksen saamisen vaatimustasoon pääseminen myös edellyttäisi useimmissa tapauksissa toimenpideyhdistelmiä. Nestemäiseen polttoaineeseen perustuvassa lämmitysmuodossa on mahdollista hyödyntää tehokkaasti yhdistelmätekniikoita, joiden yhteydessä rakennuksen energiatehokkuutta on mahdollista merkittävästi parantaa samalla, kun koko järjestelmä voidaan muuttaa kokonaan uusiutuvalla energialla toimivaksi (esimerkiksi ilmavesi-lämpöpumpun ja nestemäisen uusiutuvan polttoaineen lämmityskattilan yhdistelmä).

Rakennuksen E-luvun laskennassa uusiutuvan lämmitysöljyn osalta voidaan käyttää vastaavaa kerrointa kuin muillakin uusiutuvilla polttoaineilla. Tuen perustaksi pitäisi näin riittää E-lukulaskennan perusta vaatimuksen mukaisen energiatehokkuuden saavuttamisen osoittamiseksi ilman erillisiä teknologiaan perustuvia määritelmiä.

Perustelutekstiin on sisällytetty tämän hetken tiedossa olevista ratkaisuista esimerkkiluettelo, joka käsittää kuitenkin merkittävän poikkeaman teknologianeutraalisuuden periaatteesta, kun kyseessä olisivat toimenpiteet öljy- ja kaasulämmityksissä rakennuksissa. Luettelon mukaan mahdollinen tiedossa oleva ratkaisu olisi öljy- tai kaasulämmityksestä luopuminen, kun kokonaisratkaisulla saavutetaan tuen saamisen edellyttämä taso. Tiedossa on kuitenkin, että uusiutuvaa nestemäistä lämmityspolttoainetta käyttävän lämmityskattilan ja siihen hybridinä kytkettävän ilmavesi-lämpöpumpun yhdistelmä, jossa lämpöpumpulla tuotettavan energian osuus on esimerkiksi yli 50 %, olisi täysin uusiutuvaa energiaa käyttävä järjestelmä, ja siten rinnastettavissa öljylämmityksestä luopumiseen. Tätä ratkaisua ei kuitenkaan esimerkkiluetteloon ole sisällytetty tai vastaavaa biokaasulla toteutettua yhdistelmälämmitystä.

Lisäksi avustettaviksi kustannuksiksi (ehdotuksen 7 §:n perustelut) voitaisiin lukea öljy- tai kaasulämmityksestä luopumisesta aiheutuvat kustannukset täysimääräisesti.

Mikäli asetusehdotuksen perusteluja tullaan aikanaan käyttämään avustusten myöntämisen ohjauksessa, johtaa tämä öljy- ja kaasulämmityskiinteistöjen haltijoiden syrjivän kohtelun jatkumiseen, mitä ei voi pitää

hyväksyttävänä. Jos lämmitysmuodon muuttaminen kokonaan on öljylämmityksen osalta jatkossakin avustuksen saamisen tosiasiallinen edellytys, ei avustusjärjestelmä toimi teknologianeutraalisti ja on siitä syystä epäoikeudenmukainen, syrjivä ja suhteellisuusperiaatteen vastainen.

Lämmitysmuodon muuttaminen ei vielä itsessään paranna rakennuksen energiatehokkuutta millään tavalla. Sillä voidaan toki vaikuttaa ostoenergian määrän vähenemiseen rakennuksessa, mikä on kuitenkin eri asia kuin energiatehokkuus, jonka paranemiseen nyt puheena olevalla asetusehdotuksen mukaisella avustuksella tulisi kuitenkin ensisijaisesti pyrkiä.

Öljy- tai oikeammin nestemäiseen polttoaineeseen perustuvasta lämmityksestä luopuminen ei paranna rakennuksen energiatehokkuutta. Toimivan öljylämmitysjärjestelmän muuttaminen ja kunnostaminen siten, että siirrytään käyttämään uusiutuvaa lämmitysöljyä ja otetaan samalla käyttöön hybridiratkaisu, saavutetaan vähintään sama tulos energiatehokkuuden kannalta kuin lämmitysmuodon täydellisellä muuttamisella. Lisäksi tämä tapahtuisi kiinteistön omistajan kannalta kohtuullisemmilla kustannuksilla ja olisi siten kustannustehokasta.

Hybridiratkaisulla ja uusiutuvan polttoaineen käytöllä toteutuvat sekä energiatehokkuuden parantamisen tavoitteet että vaatimukset uusiutuvan energian laskennallisen osuuden lisäämisestä RED II –direktiivin mukaisesti. On myös syytä huomata, että ”öljy-hybridissä”, joka perustuu ilmavesi-lämpöpumpun lisäämiseen järjestelmään, ilmavesi-lämpöpumpusta tulee rakennuksen pääasiallinen lämmönlähde fossiilisten polttoaineiden jäädessä kokonaan sivuun edellyttäen, että poltin muutetaan uusiutuvalla öljyllä sopivaksi.

Asetusehdotuksen perusteluissa mainittuja kohtuullisia ja kustannustehokkaita toimenpideyhdistelmiä ei kuitenkaan mainita lainkaan esimerkkeinä, vaan lähtökohtana näyttäisi olevan niiden poissulkeminen, jolloin ainoana öljylämmitysrakennusten avustettavana toimena olisi öljylämmityksestä luopuminen: ”Luopumisen kustannukset luettaisiin 100-prosenttisesti avustettaviksi kustannuksiksi”.

Lämmitysenergiayhdistys on aikaisemminkin eri yhteyksissä kiinnittänyt vakavaa huomiota nykyiseen pääministeri Marinin hallitusohjelmaan perustuvien toimenpiteiden kohtuuttomuuteen, koska niillä rajataan keinovalikoimasta ulos öljylämmitysrakennusten haltijoiden kannalta käyttökelpoisia ja kustannustehokkaita teknisiä ratkaisuja. Rakentamiseen liittyvien energia- ja lämmitystapamuotojen kehittämisessä tulisi kuitenkin pyrkiä ratkaisuihin, joissa lainsäätäjä ei ennakolta ohjaa lämmitystä ja energiaa koskevia valintoja niin, että käyttökelpoisten olemassa olevien energiateknologisten ratkaisujen käyttö estyy tai että estetään myös tulevien ratkaisujen kehittymistä tai käyttöönottoa.

Yhteenvetona toteamme, että energia-avustusten toimeenpano tulee toteuttaa niin, ettei toimeenpanossa loukata hallinnossa noudatettavaa suhteellisuusperiaatetta. Suhteellisuusperiaate ei toteudu, jos tuen piiristä suljetaan sellaisia vaihtoehtoisia, olemassa olevaan lämmitysjärjestelmään perustuvia ratkaisuja, joilla on mahdollista saavuttaa rakennuksen energiatehokkuuden parantamisen kannalta samat tai jopa paremmat tulokset kuin lämmitystavan täydellisellä muutoksella.

LÄMMITYSENERGIA YHDISTYS ry

Arto Hannula
toimitusjohtaja